

Kartläggning av nyanlända elever

Elisabeth Zetterholm
Bitr. professor i svenska som andraspråk

1

Studiernas övergripande syfte

- Hur ser det första mötet med den svenska skolan ut?
- Vad händer i interaktionen mellan elev – vårdnadshavare – kartläggare – rektor ?
- Hur kan ett kartläggningssamtal med fokus på den nyanlända elevens litteracitet bidra till att elevens tidigare erfarenheter och kunskaper synliggörs?

Elisabeth Zetterholm

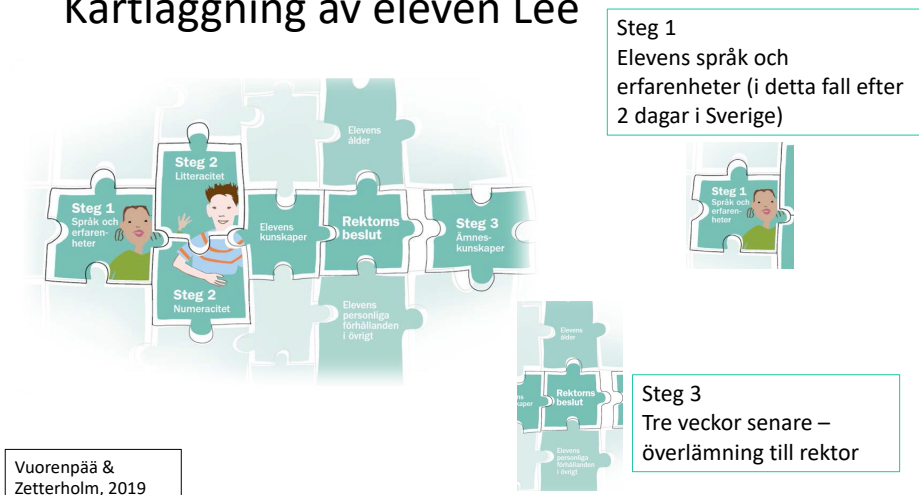
2

Material, metod och analys

- Inspelningar med Ipad och transkriptioner
- Dialogism (Bakhtin, 1981, 1986)
 - Kommunikation och samspel, varje yttrande är svar på ett tidigare yttrande
- Institutionella samtal (Linell, 2011)
 - Minst en deltagare deltar i rollen av sin profession
 - Assymetri kan uppstå om deltagarna t.ex. har olika kulturell bakgrund

3

Kartläggning av eleven Lee

Vuorenpää &
Zetterholm, 2019

4

Steg 1 – tidigare erfarenhet

- Samtal på en mottagningsenhet
- Kartläggare, vårdnadshavare, elev
- Samtalet sker på engelska
- Lee talar både mandarin och engelska hemma, men föredrar engelska
- Engelska har varit hans skolspråk

5

En definition av modersmål

Kriterier	Definition
Ursprung	Det språk man lärt sig först
Attityder	a. Det språk talaren identifierar sig med b. Det språk andra identifierar talaren med
Kompetens	Det språk man behärskar bäst
Funktion	Det språk som man använder mest

Skutnabb-Kangas, 1981

6

Steg 1 – val av modersmål

71. K: curriculum it's kids stay after school for this lesson so I think you need to think about which language do you like them to have english and mandarin
72. M: no ↑ I
73. Lee: no ↑
74. M: no / did you understand what she
Lee: yes
75. M: you / you have right to practice your own mother language you can choose english.....
76. Lee: I don't want to / english ↑
77. M: yea then you can choose if you brother prefer chinese he can choose Chinese
78. K: Can ↑ you ↑ write ↑ in Chinese?
79. M: can ↑ you ↑ write chinese?
80. Lee: yes
81. M: really?
82. Lee: I ↑ grow ↑ up in china ↑ for 12 years ↑ for god sake ↑ I think you would know ↑
83. M: but I don't think
84. K: okey can you read in Chinese?
85. Lee: yes

7

Steg 3 – samtal med rektor

- Samtal på rektors expedition
- Rektor, kartläggare, vårdnadshavare, elev
- Samtalet sker på engelska och på svenska
- När samtalet sker på svenska kan inte vårdnadshavare och elev delta i samtalet
- Samtalet är 40 minuter långt

8

Steg 3

Del 1 i samtalet mellan rektor och kartläggare:

K: he is rather gifted (riktat mot rektorn) if you see on the grades

R: your mother tongue must be chinese or what should I write down

K: he dont like chinese / he is not so happy about chinese

R: Which chinese (riktar frågan till K)

K: mandarin

K: he didn't like math / he is reading / well

K summerar: a very nice student / no problem at all

Del 2 i samtalet, rektor vänder sig till eleven:

R: whats your interests?

E: I like playing games on the phone or computer

R: as a regular swedish boy

K: you like basketball wasen't it?

R: and basketball /

Rektorn erbjuder hjälp med att hitta tränaren och gruppen

9

Steg 3 – eleven ställer frågor till rektor

Del 3 i samtalet mellan rektor och elev:

Lee:

Is it brakes between classes?

How long is lunch?

What time do school end?

Do they use lockers?

Could you use your mobile phone during brake?

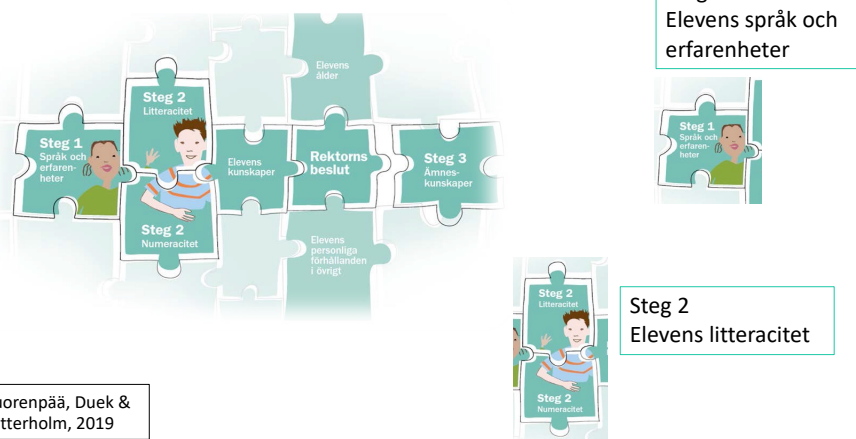
10

Steg 3 - samtalets struktur och innehåll

vuxenprat 10 min Del 1	eleven bjuds in 14.03 Del 2	eleven blir aktiv 20.45 Del 3
Formalitetet: pengarna först! Vuxenskämt Kartläggaren berättar om eleven, han är: Dvs överlämnar kartläggningen till rektorn	Rektorn berättar om svenskar och svensk skola, pratar med eleven och är nyfiken på eleven som person även utanför skolkontexten- lovar att hjälpa till med att hitta en bollsportsaktivitetsgrupp till Lee	Eleven ställer frågor: om skåp, uniform, skolväska, lunchrast

11

Kartläggning av eleven Sally

12

Steg 1 – tidigare erfarenhet

- Samtal på en mottagningsenhet
- Kartläggare, vårdnadshavare, elev, tolk
- Språket wolof används i första delen, franska i steg 2 om litteracitet
- Sally talar både wolof, pulaar, franska, arabiska och svenska
- Sally har 5 års skolerfarenhet
- Franska har varit hennes huvudsakliga skolspråk, men även arabiska under ett par år

Steg 1 – tidigare erfarenhet

- Skolerfarenhet – stora klasser, högläsning, skriva av det läraren skrev på tavlan
 - Favoritämne: matematik
- Sally har gjort pärlarmband och sålt till turister – relevant för slöjdundervisningen, men här sker inte någon fördjupning av Sallys erfarenhet av exempelvis sömnad (mormor är sömmerska)

Litteracitet

- Ett samlat begrepp för aktiviteter som sker i samspel med andra och innefattar användande av tal, bilder, symboler och symboler i direkt eller indirekt anslutning till skrift.
- Läsande och skrivande praktiker (Barton, 2007; Street, 2000)

15

Steg 2 – litteracitet

- Sally får läsa texten *Le lion et le renard* (Lejonet och räven)
- Kartläggaren och Sally talar franska
- Olika texttyper – en berättelse – inte helt bekant för Sally
- Sally säger att hon behöver tid för att läsa
- Samtalet i huvudsak fråga-svar, inte mycket möjlighet till utveckling av svar
- Relativt lite uppmärksamhet ägnas åt Sallys tidigare kunskaper och erfarenheter

16

Sammanfattning

- Eleven bör vara i centrum
 - Ibland talas det mera *om* eleven än *med* eleven
- Eleven bör få stort talutrymme
- Svar bör följas upp och fördjupas
- Samtalet ska bidra till värdefull information för undervisningen och placering på rätt nivå
- Viktigt att eleverna får möjlighet att visa sina kunskaper och berätta om tidigare erfarenheter
- Kartläggningmaterialet är stort och innehåller många frågor

Tack för att du lyssnade!

Elisabeth Zetterholm

Referenser

- Bakhtin, M. (1981). *The dialogical imagination*. Austin: University of Texas Press.
- Bakhtin, M. (1986). *Speech genres and other late essays*. Austin: University of Texas Press.
- Barton, D. (2007). *Literacy. An introduction to the ecology of written language*. Blackwell Publishing.
- Linell, P. (2011). *Samtalskulturer. Kommunikativ verksamhetstyper i samhället*. Studies in Language and Culture. Linköping University.
- Skolverket (2016). Utbildning för nyanlända elever. *Skolverkets allmänna råd med kommentarer*.
- Skolverket (2016). *Kartläggningsmaterial för nyanlända elever*.
<https://www.skolverket.se/bedomning/bedomning/kartlaggningsmaterial/kartlaggning-av-nyanlanda-elevers-kunskaper-1.244232>
- Skutnabb-Kangas, T. (1981). *Tvåspråkighet*. Lund: LiberLäromedel.
- Street, B. (2000). Literacy events and literacy practices in new literacy studies. I: M. Martin-Jones & K. Jones (red.) *Multilingual literacies: Reading and writing different worlds*. John Benjamins Publishing.
- Vuorenpää, S., Duek, S. & Zetterholm, E. (2019). Kartläggning av en nyanländ elevs litteracitet i Sverige. *Nordic Journal of Literacy Research*, Vol 5 (3): s. 49–62, <https://doi.org/10.23865/njlr.v5.2012>
- Vuorenpää, S. & Zetterholm, E. (2019). Första mötet med den svenska skolan – kartläggningssamtal med nyanländ elev. I: Ljung Egeland, B., Roberts, T., Sandlund, E., & Sundqvist, P. (2019). *Klassrumsforskning och språk(ande): Rapport från ASLA-symposiet i Karlstad, 12-13 april, 2018. ASLA:s skriftserie 27*:187–206. Karlstad: Karlstad University Press.